N°. 236. 1834

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zaturdag 4 October.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

Breda. — De belgische bladen berigten dat Vorst *Leopold* dezen morgen van Brussel vertrokken is, om over Diest, Westerloo, Herenthals, over de Zuiverpoorten te gaan bezoeken.

— De laatste gouverneurs der provincien Brabant en Namen, de *Stassart* en *Celles*, hebben van deze hunne nieuwe posten reeds bezit genomen en bij rondgezonden brief aan de ambtenaren hunner provincie daarvan berigt gegeven. In het afscheid, 't welk de heer *de Stassart* van de ambtenaren der provincie Namen genomen heeft, zegt hij zijne leedwezen te gevoelen over de scheiding van deze zijne gewestgenoten! even als of het – zegt de *Courrier* – van hem niet afgehangen had te Namen te blijven. — De gewezen gouverneur van Limburg, *Hennequin*, heeft van zijnen zetel ook een persoon te vragen afgezien, en een der gedeputeerde Staten van Limburg, de heer *Cox*, zijn ontslag gegeven, zoodra hij de benoeming in 't gouvernement van den heer *Hennequin* had vernomen.

— Het getal der in de provincie Brabant met het gezeten kruis gedecoreerde September-helden beloopt 238.

— In de belgische bladen wordt uit Maastricht gemeld, dat de generaal *Dibbets* vergund had om veiligheids-kaarten uit te reiken aan personen tegen welke geene reden van weigering bestond, krachtens welke dezelve alle de vesting-poorten konden uitgaan en binnenkomen en zonder andere formaliteiten gedurende vijf dagen afwezend blijven.

— Te Antwerpen waren gisteren genoteerd: Belg. 98½; Nap. 88; Sp. Parpet. 41,42½,41⅛; 3 pCt. 27; Brazil 27⅛.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 30sten September.

De Madridsche dagbladen van den 24sten dezer bevestigen het berigt dat de generaal *Rodil*, als opperbevelhebber over het leger in Navarre, door den generaal *Mina* is vervangen, terwijl het militaire kommandement in de Baskische provincien aan den generaal *de Oraa* is opgedragen. Bij herhaalde gelegenheid werd de generaal *Rodil* andermaal tot kapitein-generaal van Estremadura benoemd; naar welke provincie hij reeds merkelijk, volgens eene telegrafische depêche, gisteren van de grenzen gevangen, is vertrokken.

Overigens heeft men van het tooneel van den oorlog niets belangrijks vernomen. De junta der Carlisten bevindt zich nog te Beasoain, terwijl een gedeelte hunner hoofdmagt Elisondo belegert, en zoo men wil, de bezetting reeds tot het uiterste heeft gebragt. In particuliere berigten van de grenzen gaat men hoog op van de verdeeldheid en het mistrouwen, dat tusschen de hoofden der opstandelingen zoude heerschen, en dat reeds zoo ver gaat, dat de bevelen van don *Carlos* naauwelijks werden uitgevoerd, en *Zumala Carregui* zich ten hoogste beklaagde, dat hij niet werd ondersteund.

De cholera die te Bilbao aan 't afnemen is, is tot in Navarre doorgedrongen.

De Madridsche dagbladen brengen overigens het verslag mede der zitting van de kamer van afgevaardigden van den 25sten, waarin er, na den afloop der algemeene discussie, kwestie was, welk ontwerp, dat van het gouvernement, of dat der commissie, het eerst in overweging zoude worden gebragt. De oppositie scheen er zich aan gelegen te laten liggen, dat men aan het laatstgenoemde de voorkeur gaf; doch de heer *Martinez de la Rosa* zich met nadruk op het regt van initiatief, dat alleen aan het gouvernement toekomt, beroepen hebbende, verklaarde de meerderheid zich van een ander gevoelen; en besloot men vervolgens met 94 tegen 2 stemmen, dat de ministeriele voordragt in overweging moest worden genomen, de discussie over de bijzondere bepalingen tot den volgenden dag uitstelde. Reeds destijds beschouwde men dit als eene belangrijke overwinning door het gouvernement behaald, die waarschijnlijk van gevolgen zoude kunnen zijn, dat men ook het ontwerp door het bestuur aangenomen, de schuldbrieven der geheele buitenlandsche schuld, zoude weten door te drijven. De telegrafische depêche die reeds gisteren dit vermoeden bevestigde, is tot nu toe door geene andere berigten gevolgd.

Daar deze depêche eerst weinige minuten voor drie uren ter Beurze was ingeplaatst, en de Spaansche fondsen reeds te voren eene aanmerkelijke rijzing hadden ondergaan, hebben sommige dagbladen daarin aanleiding gevonden tot het vermoeden, dat men vroeger meer dan inhoud bekend was, doch dat eenige personen die met het gouvernement in betrekking staan, zich het voordeel, dat van deze officieuse tijding konde getrokken worden, uitsluitend hebben weten te verzekeren. Het *Journal des Débats* tracht heden dit vermoeden door eene naauwkeurige opgave van den tijd waarop het bedoeld berigt werd ontvangen, te wederleggen; echter blijkt hier daarmit juist te zekerder dat wel onderrigte lieden, meer dan een uur te voren, den inhoud konden kennen.

— Het koninklijk gezin is heden naar Fontainebleau vertrokken, om aldaar eenige dagen door te brengen. Behalven den minister van binnenlandsche zaken, bevinden zich in het gevolg, de Engelsche, Spaansche, Turksche en Belgische gezanten, de zaakgelastigden van het Zwitsersch bondgenootschap en van Portugal.

— De gevangenen van Sainte Pélagie hebben gisteren eene poging gedaan, om zich met geweld in vrijheid te stellen. De gewapende magt is echter in tijds toegeschoten.

— De fondsen waren heden (30 *September*) genoteerd: 5 pCt. 109,10; 3 pCt. 77,15; Nap. renten 94,45; Sp. Perpetuelen 41⅞; 3 pCt. 28; Cortes 42½.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 3den October.

Z. M. de Koning is gisteren middag van het Leo in de Residentie terug gekeerd.

— Naar men vernomen, zullen de onder-officieren en manschappen der dienstdoende schutterij, die, met onbepaald verlof zijnde, van woonplaats zijn veranderd, indien hun nieuw domicilie meer dan vijf uren van de gemeente, waarvan zij behoorden, is verwijderd, van de in de maand october te houden inspection worden vrijgesteld; mede zullen de gesomplaceerden, die voor hunne plaatsvervangers zijn opgetreden, zullen, zoo lang tot dezelve kleeding en uitrusting gene bevelen zijn gegeven, mede van het bijwonen der inspection worden verschoond. Nopens de te houden inspection is nog vastgesteld, dat degenen der met onbepaald verlof zijnde onder-officieren en manschappen, die bij de inspection ontbreken, of zich gedurende dezelve niet behoorlijk gedragen, of wel hunne kleeding en wapening hebben verwaarloosd, bij het korps disciplinair zullen worden gestraft, in zoo verre er geene termen zijn, om hen aan den krijgsraad over te geven. Nog is al verder bepaald, dat de officieren, onder-officieren en manschappen der dienstdoende schutterij, die zich met onbepaald verlof bevinden, en tot het verrigten van garnizoensdienst of diensten buiten de gemeente kunnen worden geroepen, bijaldien zij niet aan de oproeping, of gedurende die diensten niet aan hunne verpligtingen voldoen, krachtens 's Konings besluit van 10 julij dezes jaars, no. 29, aan de militaire regtsmagt onderworpen zullen zijn, en derhalve bij het korps, dien overeenkomstig, worden behandeld.

— Te 's Hage heeft men reeds den aanvang gemaakt met de herstellingen, die aan de groote of St. Jacobs-kerk tot het algemeene dankfeest, op den 16den en 17den dezer aldaar te houden. Naar men verzekert zal de kerk smaakvol versierd worden.

— Woensdag avond, omtrent acht uren, is te *Amsterdam*, ten huize van den meubelmaker *J. Meijer*, wonende op den Nieuwendijk, 2de huis van den Dam, brand ontstaan, die, door de ontvlamde ligtelijk vlam vattende voorwerpen bevorderd, spoedig zoodanig de overhand verkreeg, dat de van alle kanten toegesnelde brandspuiten, ten getale van 17, het huis slechts in zoo verre konden behouden, dat de beneden-verdiepingen bewaard bleven, waartoe ook wel voornamelijk de omstandigheid heeft bijgedragen, dat de brand op den zolder is aangekomen en zich misschien uitdat stel naar beneden dan wel naar boven kon uitbreiden. Onderstreeks trof negen uren bovendien het gezigt van den brand van het de gansche stad, maar inzonderheid van den met duizende personen bedekten Dam, een allerlei-grootsch schouwspel op, en was men niet zonder reden voor de belendende gebouwen bedacht, voornamelijk voor eene op het Damrak staande zeepziederij, doch hebben dezelve, doordien de wind niet hevig was en er ook stark op de

naburige huizen werd gespoten, weinig schade bekomen. Van ongelukken heeft men niet gehoord.

— Een der Russische dagbladen behelst de volgende beschrijving van het *Alexander*-monument: » Het is eene granieten zuil naar de Dorische orde en rust op een voetstuk van graniet, dat zich op verscheidene granieten trappen verheft. Aan het bovenstuk der zuil bevindt zich een kapiteel van brons en boven hetzelve een kleine halve bol, waarop een engel uit brons staat, die met de rechterhand naar den hemel wijst en met den kruis in de linker hand slang vertreedt. Op de 4 kanten van het voetstuk bevinden zich, van zegeteekenen omgeven, zinnebeelden van de Niemen en Weichsel, van den roem en den vrede, de gerechtigheid en goedheid, den rijkdom en den overvloed. Tusschen deze zinnebeelden leest men op drie kanten de jaartallen 1812, 1813 en 1814, en op den vierden kant, naar het winterpaleis gekeerd, het opschrift: *Aan Alexander den eersten, het dankbare Rusland.* De hoogte van het monument, van de aarde tot aan de spits van het kruis, is 154 voet; de eigenlijke schacht der zuil, uit een *eenigen* steen bestaande, heeft 12 voet in diameter en is 84 Eng. voeten lang."

— Volgens de jongste telling bedraagt de bevolking van Parijs uit 785,000 zielen, en bedraagt het getal woonhuizen slechts 26,000, waaruit volgt, dat ieder huis door elkander eigenlijk 29 personen moet bevatten.

De Engelsche dagbladen behelzen een brief uit de hoofdstad van Perzië, gedagteekend den 1 Augustus, waarin bevestigd wordt, dat *Mohamed-Mirza*, zoon van wijlen *Abbas-Mirza*, door den schach tot vermoedelijken troonsopvolger gekozen is. Van de ongeloofelijk talrijke afstammelingen des Schachs (die wel 8 of 900 zouden bedragen), is *Mohamed-Mirza* het meeste toegschapen karakter. Men schrijft hem waarheidsliefde, mildzaamheid en gematigdheid in godsdienstige gevoelens toe; en bij schijnt bij het leger zeer bemind te zijn. De minister, onder wiens invloed hij staat, is een man van onbekrompen eenzijdigheid, doch die, in het staatsbestuur, met vele moeijelijkheden te kampen heeft. Het leger heeft in drie jaren geene soldij gehaald; de kassen zijn uitgeput, zoodat niet wat weet, dan de schatting aan de Russen te voldoen. Het bestand is dan ook op middelen bedacht, om in deze behoefte te voorzien. Hetzelve wordt echter door de talrijke bloedverwanten des jongen Prinsen in zijne ontwerpen gedwarsboomd. Twee zijner broeders, die zich eenmalig hebben gedragen, mogen in bescherming genomen. De brievenschrijver meent, dat indien *Mohamed-Mirza* met der daad toont, dat hij het goede wil, voor Perzië nog iets te hoop is; doch, indien zijk hij den weg mogt inslaan van velen zijner voorgangers en verwanten, die het losbandigste leven leiden, en op de staatszaken geen acht slaagen, dit land weinig heils in de toekomst te wachten heeft. Vele zijner bloedverwanten hebben bendes straatroovers bijeengebragt, die de openbare wegen afloopen; en zelfs op korten afstand van de hoofdstad is niemand bij nacht veilig. Er bestaat in Perzië geenerlei zedelijk gevoel, waarop men met kracht werken kan; scholen zijn er niet; geen vaderlandsliefde, welke gien zucht, om zich aan den Russischen of anderen vreemden invloed te onttrekken. De schrijver gelooft, dat Turkije nog meer zelfstandigheid, meer hoop op eene betere toekomst aanbiedt. Hij verdiept zich bisfop in eenige bespiegelingen, en meent (waaruit des schrijvers landaard blijkt), dat het Engelsche belang hierin, zoo veel mogelijk Turkije uit zijnen vervallen staat op te heffen, ten einde tot een magtig tegenwigt te strekken tegen den Russischen invloed in het Oosten, die ten laatste voor de Engelsche Oostindische bezittingen noodlottig zou kunnen worden.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 30sten September.

Het *Dagblad van St. Petersburg* behelst een wijdloopig artikel, waarin stellig tegengesproken wordt een door vreemde dagbladen, blijkbaar ter kwader trouw, verspreid gerucht, als of de finantien van Rusland zich in eenen slechten toestand bevonden. Die bladen hadden verspreid, dat het kabinet van St. Petersburg moeite had eene nieuw ontworpene leening te sluiten. Het tegendeel is waar: Rusland heeft zelfs aangeboden gelden moeten afwijzen, geene behoefte daaraan hebbende. Onwaar is het ook, dat de betalingen ongeregeld geschieden. Niettegenstaande de buitengewone uitgaven, door het gebrek aan koren veroorzaakt, zijn alle betalingen geregeld op de vervaldagen geschied. Evenzeer is het onwaar, dat genoemd kabinet eene leening, tot dekking der gewone uitgaven, gesloten heeft. Zulks geschiedt alleen in buitengewone gevallen, om de kosten van eenen oorlog te bestrijden. Eindelijk is het ook bezijden de waarheid, en juist heeft het tegendeel plaast, dat de uitgave de inkomsten zouden te boven gaan.

Den dag der ontbloting van de *Alexanders*-zuil heeft Z. M. de Keizer den Pruisischen generaal-majoor *von Röder* met de *St. Anna*-orde, 1ste klasse, met diamanten omzet, begiftigd, en aan den chef van den algemeenen staf van het Pruisische derde legerkorps, den overste *von Reyher*, alsmede aan den kommandant van het Pruisische granadier-regiment Keizer *Alexander*, en aan den luitenant-kolonel *von Rosa* dezelfde orde, met diamanten omzet, 2de klasse, geschonken. Andere dergelijke betrekkingen zijn aan verscheidene officieren van het Pruisische leger, welke zich te Petersburg bevonden, ten deel gevallen.

— Reeds het verschil tusschen de Kurhessische regering en stenden, over de begrooting van het departement van oorlog, is uit den weg geruimd, hebben de laatste officiele berichten bekomen, dat hunne tegenwoordige zitting op den 30sten dezer voor drie maanden worden geschorst. Men zal waarschijnlijk van dezen tijd gebruik maken, om zich ook omtrent niet minder gewigtige punten, vooral omtrent de op handen zijnde organisatie der gemeente-besturen, te verstaan.

— Uit Zwitserland schrijft men, dat de schade aan de groote wegen over de Alpen, door de jongste overstroomingen toegebragt, grooter is, dan men eerst meende, dat de overtogt, inmeta over den St. Gothard zelfs voor voertuig weder gebaan zijn is.

— Te Weenen waren den 22sten september. genoteerd: 5 pCt. metall. 99¼; 4 pCt. 90¼; bankactien 1260; den 23sten 5 pCt. 99¼; 4 pCt 90; bankactien 1257.

BELGIE.

Men heeft geen grooter tooverwoord uitgevonden, in de laatste tijden, om daarmede eigene belangzucht te bedekken, dan het woord » Grondwet." Iedereen schermt daarmede, iedereen beroept zich daarop, en veelal weet men zelf niet, wat eigenlijk eene Grondwet is. Men stelt ze maar al te dikwijls gelijk met eene Declaratie der regten van den mensch, ten einde zich gelegenheid daarmede te dienen; doch men let niet, wat daarbij aan den burger in opzicht der Grondwet wederom wordt opgelegd. Onverschillig moet dat echter zijn; minder dan minder van belang gerekend wordt, wat men zelf schuldig is te doen, dan wel wat men van een ander kan vorderen. Komt men in beweging, waar een bestuur en onderdaan beide de Grondwet inroepen, dan zal men eenen wedijverschen krijg zien voeren tegen de geschreven Grondwet, om daarvan voor zich te nemen een ieder wat hem baten kan, en verwerpende of verdraaijende wat minder schikt in het eigenbelang. Elk voor zich de Grondwet uitleggende en derzelver beloofde of verzekerde regten inroepende, waar niemand derzelver pligten betracht; wie zal hier, — daar elk altijd buiten de wet en nooit dan naar de omstandigheden handelt, — de ware beschermer en handhaver der Wet zijn? In Spanje, 't welk ijverig schijnt om den tegenhanger der berugte Fransche revolutie te worden, vraagt ieder naar regten, vraagt elk de hulp en bescherming der Grondwet; maar wie toch heeft daar tot heden toe de vervulling der pligten van den staatsburger ingeroepen? Wie anders, dan ieder voor zoo verre zijn belang zulks medebragt? Zelfs in Griekenland schreeuwt men om eene grondwet, wordt het volk opgeruid, de koning zelfs niet ontzien; met een woord, men maakt eenen gewapenden opstand, om eene Grondwet af te dwingen! Is dat vrijheid? Is dat nu die gelukkige veelbelovende uitkomst? Wij dachten, dat het beter ware, eerst te weten welke pligten men te vervullen heeft, alaer van regten te gewagen. Wij meenden, dat, zoo de maatschappij op hechte grondslagen rusten zal, vooraf dient bepaald te zijn, wat ieder door regte niet welke regten hij kan uitoefenen. Als in eenen volgeestigden staat, elk, om het meest, gewaagde van regten, zonder om te zien naar zijne verpligtingen, waar zoude het dan heen moeten? Zoude de maatschappij dan wel kunnen bestaan? Immers neen. Waartoe dan dat alles? Of beteekent het woord Grondwet dan wat anders, of wat meer, dan *Constitutie*, dan *Blijde Inkomst*, dan *Privilegie*? Of werd dan niet vroeger bij het inhuldigen der Vorsten den eed afgelegd, om te regeren, naar de landsregten? Werd dien eed niet afgelegd zoo door den Vorst als door de Natie? Is dat niet bijna overal even-eens in Europa altijd geweest; neemlijk, sedert de herleving der kunsten en wetenschappen? Waren dan de regeringsvormen zóó misvormd of gebrekkig, omdat zij niet zóó volmaakt waren als men die hedendaags zegt te zijn? Wordt thans de grondwet minder verkracht, omdat zij grondwet geheeten wordt? Ontbreekt het thans meer dan toen, aan vleijers en slempers voor vette ambten, om geringe verdiensten? Wijst dan de Grondwet zoo veel beter den weg aan tot het bereiken van zedelijke en stoffelijke welvaart, dan de oudere regeringsvormen? Men schimpt zoo hevig op het woord *monarchaal*, om niet dan van constitutionele regten en van de Grondwet te spreken; en men schrapt het goede en groote, dat door dat monarchale verkregen is, door, zonder er evenwel iets anders of beters voor aan te wijzen. Men voert een

altijd van woorden, en men bezigt dat wat het hellendste klinkt, omdat het verleidt en verlokt; en tracht slechts eigenbelang te bejagen; maar wat men het meeste in den mond voert, en wat de ware en eenige drijfveer van alle handelingen wezen moest, belangstelling en waarachtige behartiging en bevordering van het algemeene welzijn, - dat wordt het minst in acht genomen. In de oogen van die apostelen der Vrijheid, is orde niet dan wanorde, omdat zij bij die orde geen voordeel hebben; in de meening van die voorstanders der verlichting is de bestaande Godsdienst en liefde voor deselve niet die ware en zuivere Godsdienstleer, omdat derselver leeringen de beoefening van pligten voorschrijven, die met hunne wijze van zien en handelen niet strooken, naar het oordeel van die warme vrienden en verdedigers des volks en zijne regten, is iedere wet eene belemmering; eene tyrannij; is iedere onderdrukking van poging tot het stichten van wanorde of bevordering van opstand, niet dan eene schandelijke miskenning van onvervreemdbare en natuurlijke regten; voor die wereldsche lofredenaars der nieuwere regeringsvormen is achting voor het goede, het degelijke en bewaarde der Vaderlijke instellingen, een blijk van middeleeuwsche domheid, omdat men niet aannemt al wat nieuw, omdat men niet [illegible] - Eindelijk beweren de [illegible] Vrijheid; zulke lijden, die honden waren, doch die bij al dezen hebben moeten, bij onderzoek zal het blijken, dat hij er zich zelven heeft aangelegd. Een ieder dorst naar de milde bron, waar zoo veel heils uit voort moest vloeijen; doch die bron, maakt niet vruchtbaar, maar verdrogt door hare hitte. Gelijk een blinde tast men in het rond, en men ziet het goede niet, dat aanwezig is. - Ach, wanneer zal men toch wijs worden tot waarachtig geluk; leeren tevredenheid met het toebedeeld lot, welke verbetering hoeft mag of kan gezocht worden, ten koste van anderen? Te midden van vrede, van bestaanbare vrijheid, van ongekende welvaart, wist men toch onvergenoegen te vinden; en de keuze van voorwendsels was toch altijd groot genoeg; en waar zouden die ooit ontbreken, als men alleen regten en geene pligten kent? Wij willen voor alles gelijke bedeeling van regten, onder welken naam is ook gelijk; want zoowel door de geregeerden als door de regeerders moeten de verpligtingen worden nagekomen; indien er eene grondwet is, dan moet men die in haar geheel willen, en niet anders dan zij is, en met alle hare gevolgen; maar juist die gevolgen wil men niet. Wat blijft ons dan overig? Niets; tenzij men, hulde doende aan het waarachtige goede dat er bestaat, er zich op inlegge, om het volk te beschaven, dat is hetzelve maatschappelijk bruikbaar te maken, tot orde, naleving der wet, verzachting van zeden, door de verbetering van het hart, en verstandsverlichting door eene welbegrepene zedewet; want een volk zonder Godsdienst is nog minder dan een dierengesticht, vervolgens volk, hoe [illegible] [illegible] waarop eene maatschappij rusten moet, van welke zoude dit onmiddelijk en volkomen ondergang bij zijne geboorte. Men raadplege onbevooroordeeld den huidigen toestand van Frankrijk en Spanje, van Engeland, dat eene revolutie te gemoet gaat, en België; men zal er ongodisterij en bijgeloof verwant zien, en beide gelijke resultaten zien aantoonen. Men moet niet alle volken naar éene inrigting willen ordenen; maar welke verschillende wijzigingen ook de verschillende volken aanbieden mogen, daar is maar éene zedewet, die allen ingeprent is, en met het vervalschen of uitwisschen (zoo zulks mogelijk is) van die zedewet staat of valt de orde, en daarmede de welvaart en het maatschappelijk geluk. B.

Letterkundig Berigt.

UREN VAN AANDACHT. Godsdienstige overdenkingen voor Christelijke huisgezinnen, in den tegenwoordigen tijd. Uit het Hoogduitsch vrij gevolgd door H. VAN DER SPRONG. Te Schiedam bij DE MONNIK en WYNANDS. 1834. 8°. VI. 84.

Het ontbreekt in onze taal niet aan goede werken tot stichting onder verschillende vormen en van verschillende kleur. Toen wij derhalve op den titel van het hier aangekondigde de aanwijzing lazen, dat hetzelve eene vrije navolging naar het Hoogduitsch was, hoopten wij iets bijzonder voortreffelijks, iets voor Christelijke Nederlanders in den tegenwoordigen tijd bij uitnemendheid geschikt te vinden. Waartoe anders al wederom bij vreemden ter leen te gaan? Aan die verwachting nu hebben deze *Uren van Aandacht* niet voldaan. De 9 vertogen, welke dezen bundel uitmaken, zijn wel geschreven, en het is met dergelijke geschriften zoo gesteld, dat indien een enkel lezer er troost, bemoediging of opwekking uit treke, men de uitgave er van niet onnut kan rekenen. In zóó verre hebben wij er vrede mede, en hopen wij dat dit boekje beantwoorden zal aan het doel des Schrijvers, die hetzelve reeds in 't vorige jaar ten behoeve der slagtoffers van de cholera had willen uitgeven, maar omdat het bij de vergiften, die daarvoor inkwamen, te weinig zou bijdragen, daarvan afzag, afgezien heeft, maar het nu enkel tot stichting uitgeeft. Wij hebben op het boekje aan te merken, vooreerst, dat er vertogen in voorkomen, welke voor den Israëliet of den Deist, in 't algemeen, zoowel geschikt zijn als voor den Christen, en dat er in zijn, die op alle tijden, en niet op den tegenwoordigen in 't bijzonder toepasselijk zijn. Ten anderen, vinden wij in de twee eerste vertogen tot driemalen toe gewaagd van *onschuldig gevonnisden, door oogblindheid des regters of door de magt van het goud naar het schavot gezonden*, van *ongelukkige slagtoffers der boosheid die in kerkers smachten* van *offers van menschelijke wraakzucht, haat en wantrouwen die levenslang in akelige gevangenissen versmachten*. Dergelijke voorstellingen zijn in ons Vaderland in den tegenwoordigen tijd geheel ongepast, en hebben eene zaadelijke strekking. Men denke maar eens ernstig na over het Artikel *Claude Gueux* geplaatst in ons N°. van Zaturdag 27 September ll. Wij kennen het Duitsche werk niet, naar welk deze *Uren van Aandacht* gevolgd zijn; maar wij houden het daarvoor, dat de aangehaalde uitdrukkingen daaraan ontleend zijn: zij rieken alleszins niet Hollandsch. Het is de pligt van elken schrijver omzigtig te zijn in het overbrengen van vreemde denkbeelden op onzen bodem.

Berigten uit het gebied van Kunsten en Nijverheid.

Middel om kopere platen tegen roest en vlekken te beveiligen.

Van het grootste belang voor de graveer- en boekdrukkunst is het onbeschonden bewaren van de fijne vormen, welke de gegraveerde kopere platen bevatten. De platten, waar men dezelve bewaart, de tijd, dien zij er verblijven, de werkingen van de lucht en eene menigte toevallen beletten dezelve dikwerf zeer aanmerkelijk.

Men strooit op de platen krijt, dat eerst zoo fijn als mogelijk is zuiver water gewreven en vervolgens weder tot den staat van droge poeder overgegaan is. Wanneer men geen vettige deeltjes meer op de plaat ziet, giet men er eene oplossing van vischlijm op; eenige uren hierna, wordt deze oplossing zoo hard, dat wanneer er bij toeval een zandkorrel zich tusschen twee platen bevond, hij niet door die laag zoude gaan; voor het overige is zij zoo helder, dat men er de fijnste trekjes door heen kan onderscheiden, en alles zoo duidelijk zien als op de plaat zelve. — Ten einde de vischlijm goed op te lossen, klopt men die eerst, snijdt ze vervolgens in kleine stukjes, doet ze in eene fleschi en giet er witte wijn op; men stopt den hals met eene lige stof toe die men er op bindt, en zet alles in een zandbad, dat men eene matige warmte geeft. Op deze wijze bekomt men in weinig tijd de volkomenste oplossing. — Men moet dit recht verstaan door er water van, dat zoo weinig warm gemaakt is, bij te doen, om alzoo aan het bestrijksel op de plaat dien graad van vloeibaarheid te geven, dien men verkiest. — Eindelijk, als men het vocht door een fijn linnen lapje laat zijgen, zoo zal men het de doorschijnendheid van kristal doen verkrijgen. Wil men het bestrijksel van de kopere platen afdoen, om te drukken, zoo behoeft men er slechts witten wijn op te gieten, en ze op eene warme plaats leggen, als wanneer men spoedig het gemelde bestrijksel zonder de minste moeite kan afvegen en schoon maken.

Middel om de likdoorns weg te nemen. — Des avonds, als men zich ter rust zal begeven, snijdt men zonder voorafgaand voorbad, met een smal en scherp bistouri (zeker wondheelers-mesje), de gansche hoornachtige zelfstandigheid der likdorens. Men gaat daarmede voort, tot zoo lang, dat het vel zeer dun, week en rood is, het bloed er voor staat, en dat eene ligte pijn waarschuwt, dat men aan de levende deelen komt. Dan houdt men op, voor dat er een enkele druppel bloed te voorschijn is gekomen en de minste pijn is veroorzaakt. — Is het geheele oppervlak aldus ontbloot, zoo wordt dezelve dadelijk met speeksel bevochtigd en met een pennetje helschen steen (*lapis infernalis of nitraat van zilver*), zachtjes en zonder te drukken, omtrent tien minuten lang, overstreken, zijnde deze branding volstrekt onpijnlijk. Dit gedaan zijnde, doet men er een stukje gegomde taf op. Vier-en-twintig uren hierna ontbloot men den likdoorn, en men vindt eene zwarte, harde, hoornachtige, verdroogde korst, somtijds aan de randen ongekenld en geheel ongevoelig. Met de bistouri neemt men bij schilfertjes dit verharde roofje weg, en late er geen enkel stukje van overblijven. Men gaat zelfs voort met snijden, tot de pijn waarschuwt om op te houden. Het aldus ontbloote vleesch, wordt bij herhaling, op reeds gemelde wijze, geschroeid, en deze dubbele bewerking van snijding en branding moet gedurende acht achtereenvolgende dagen, hetwelk de gemiddelde term voor de gewone genezing is, herhaald worden. Men is echter somwijlen verpligt om 14 malen te branden; ten einde eene volkomene genezing te erlangen. — In het algemeen moet men de brandingen en snijdingen voortzetten, tot dat men de hardde en weerstandbiedende huid niet meer gevoelt, maar zoo men nog eenige diepe hardheid voelt, moet men niet aarzelen, om de bewerking te herhalen.

Getrouwd:

E. A. LANGÛTH,

1ste Luitenant bij het korps vrijwillige Groningsche Jagers, Ridder der Militaire Willemsorde 4e Klasse

en

A. C. DOMINICUS.

's Hertogenbosch den 2 October 1834.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van 's-Gravenhage *BREDA*, zullen op Maandag den 13den October 1834, des middags ten twaalf uren, ten Stadhuize alhaar, aan den minstbidden, volgens in te leveren *gezegelde* Billetten van inschrijving, in het openbaar Aanbesteden:

Het doen van eenige VERNIEUWINGEN en HERSTELLINGEN aan STADS-GEBOUWEN.

De Kondition van Aanbesteding liggen dagelijks, uitgenomen op *Zon-* en *Feestdagen*, op de gewone uren, ter lezing op Stads-Secretarij, en nader onderrigt is te bekomen bij den Stads Architect A. J. P. GUYPERS.

Breda, den 29sten September, 1834.

Ter Ordonnantie van Burgemeester en Wethouders voornoemd;

De Secretaris der Stad,
R. W. SCHAUTEEN.

*** De Notaris A. VERHAGEN, residerende te *St. Michiels-Gestel*, Kanton *Boxtel*, Arrondissement *'s Hertogenbosch*, Provincie *Noord-Brabant*, heeft, voor zijnen Principaal, provisioneel publiek verkocht:

Het uitgestrekte BOSCH, genaamd *Veldersch Bosch*, gelegen onder *Liempde*, een kwartier uurs van den Straatweg van *'s Hertogenbosch* op *Eindhoven*, tusschen de Gemeenten *Boxtel* en *Oirschot*, grootendeels beplant met SCHAAFHOUT, Opgaande EIKEN-, BEUKEN-, MASTEN- en andere BOOMEN, gehecht met den Wel ff Pik. omtrek, en met Perceelen beplante Dreven doorkruist; waarin gestaan en gelegen is, een BOSCH-WACHTERS- of BOSCHMANS-WONING, met STAL, SCHUUR, TUIN, TEEL-, WEI- en HOOILANDEN; benevens een groote BOOMGAARD, voorzien van eene menigte FRUIT-, NOOTEN- en KASTANJE-BOOMEN, BOOM- en PLANTSOEN-KWEEKERIJEN; groot te zamen 151 Bunders, 49 Roeden en 60 Ellen; vol. het Kadaster bekend Sectie D, nis. 465, tot en met 529.

Voorts twee Perceelen SCHAARBOSCH- en BOOMGEWAS, annex aan het vooromschreven Bosch onder *Liempde* gelegen, genaamd den *Hamel*, groot te zamen een Bunder, 5 Roeden en 20 Ellen, bij het Kadaster bekend Sectie D, nis. 4 en 6; met de Slagen voor . . . . . *f* 69,500,00.

De finale verkooping zal geschieden te *Liempde*, op Dinsdag den 28 October 1834, des namiddags ten vier ure, ten Huize en Herberge van den Heer E. VAN DER SANDE, Burgemeester alsdaar, bij het uitbranden van Wasschot.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris A. VERHAGEN, te *St. Michiels-Gestel*, alwaar eene figuratieve Kaart der voorschreve Goederen, met een Extract uit den Kadastralen Legger dezelve dient; terwijl voorts aanwijzing der Goederen te bekomen zijn bij den Boschwachter A. PIJNENBERG.

*** De Directie der Vrije Polders van Poortvliet, zal aanbesteden: het Leveren van onderscheidene soorten van HOLLANDSCHE en BRABANDSCHE RIJS-MATERIALEN, PERKOENPALEN, DROOGRET en BLADRIET, voor dezelve Dijkage, gedurende 7 jaren, op Vrijdag den 10den October 1834, des namiddags 5 uren, op de Directie-kamer te Poortvliet, alwaar 8 dagen te voren de Condities van Aanbesteding zullen te lezen zijn.

Poortvliet, den 22sten September, 1834.

De Directie voornoemd:
M. M. de LANGE Pz.

*** Bij alle Boekhandelaren en Postdirecteuren in het Rijk, bij wien de Prospectussen voorhanden zijn, is tegen 12 Centen per Vel van 16 Bladzijden, de Latenschaving opengesteld, op het werk getiteld:

DE KOOPHANDEL,

met verlangende toestemming opgedragen aan het *Hoofdbestuur der Nederlandsche Handelmaatschappij*, door

WILLEM VAN HOUTEN.

De Schrijver van dit Werk - dat genoegzaam alles zal bevatten, wat op dit zoo uitgebreid als voor ons Vaderland hoog gewigtig vak, den handel, betrekking heeft, bijna Veertig Jaren doorgebragt, in Londen, maar vooral in Rotterdam, in verschillende bedrijven, die handels merkwaardig gemaakt zijnde, elkaar steeds, gedurende zoo een maatschappelijk tijdperk, voor den handel, door dagelijksche ondervinding als bijzonderheden ervaren, die kunde verkregen te hebben, welke er vereischt wordt, om zoodanig eenen arbeid, als het *Prijsvraag* aanduidde, in den geest en zoo even zeer: *Koopmansstijl*, te volbrengen. Het Werk zal den Handel, zoo als die thans gedreven wordt, door gebrek overgroote bevoegdheden, enz. toe, het zoo belangstellend aanbod van het Hoofdbestuur der Nederlandsche Handelmaatschappij, om den Schrijver *alle mogelijke hulp en inlichting te verleenen* voorheen niet weinig zal bijdragen, en hetzelfde moet de tevredenheid en belangstelling der hoogste aanmoedigenden.

*** Bij L. E. BOSCH, Jzn. Utrecht, is van de pers gekomen, en is door hem bij de voorvaangste Boekhandelaren in dit rijk verkrijgbaar gesteld:

1°. HANDLEIDING voor de Aardrijkskunde van Neêrlands Oost- en West-Indiën, door *G. Blink*, Hoogleeraar in de Geschiedenis, Aardrijkskunde, enz., bij het Koninklijke Institunt voor de Marine te Medemblik. gr. 8°. . . . . *f* 2,60.

2°. J. DODT van Flensburg, Bijdragen tot eene naauwkeurige beoefening der geschiedenis van Nederland. Eerste bijdrage: onderzoek naar de echtheid van de Oorkonden, betrekkelijk de Oorsprong der Friesche Vrijheden, uitgegeven door *Hamelsveld*. gr. 8°. . . . . *f* 1,60.

Over de uitgewonene geschiedschrijvers der Spaansche-Nederlandsche Onlusten, à 20 cent het vel druks.

Dit laatste zal niet in commissie worden verzonden, maar *franco* moeten ontboden worden.

Voorts is bij hem ter perse, en kan bij hem ingeteekend worden op:

1. HANDLEIDING tot de Algemeene Geschiedenis der Nederlanden, door *Dr. G. Visscher*, Hoogleeraar aan de Akademie te Utrecht, bevattende den zamengeschakelden verband der Vaderlandsche Historie, van de vroegste tijden tot en met den jare 1830; benevens provinciale geschiedenis van ieder gewest; dezelfs staatkundige lotgevallen, vroegere regeringsvorm en rangsverschil, mitsgaders eene doorloopende beschouwing van den wetenschappelijken en letterkundigen toestand in ieder tijdvak, eindelijk eene volledige opgave der bronnen, tot de onderscheidene onderdeelen dezer *Handleiding* betrekkelijk.

Het eerste Stuk, loopende tot aan de invoering van het Christendom, zal tegen kennisgeving gereed zijn, en in commissie verzonden worden; de intekenaars achten, die zich bij den Uitgever of eenig ander Boekhandelaar aanmelden, ontvangen vrijelijke eene aflevering van een of meer bladen. De eerste aflevering is op heden verkrijgbaar, met titelblad en omslag à 50 cents (groot velijn papier); de volgende telken à 20 cents.

2. BLOEMLEZING uit de beste Nederlandsche Dichters en Prozaschrijvers, door genoemden Hoogleeraar, bevattende bijzonderheden omtrent elken, waaronder in het literarisch gedeelte der bovengenoemde *Handleiding* gehandeld wordt. De uitgave zal op dezelfde wijze plaats hebben; ook is de eerste aflevering voor de HH. intekenaars verkrijgbaar gesteld, à 15 cents het vel.

Nog is bij bovengenoemde en bij alle Boekhandelaars te bekomen:

1°. Mr. H. M. A. J. VAN ASCH VAN WIJK, Redevoering uitgesproken in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 26n Dec. 1833, ter bevoegde van de noodzakelijkheid, om vóór de invoering van het Kadaster over het geheel de vigerende der grondbelasting, bij opgaaning, indijking, enable ontginningen tot landverbetering, door eene bijzondere wet te regelen. 30 cent.

2°. G. B. BOSCH, Predikant te Curaçao, Reizen in West-Indië en door een gedeelte van Zuid- en Noord-Amerika. Eerste deel met gegraveerden titel en vignet . . . . . *f* 3,60.

Dit deel bevat: *Reis naar West Indië, St. Eustatius, St. Martin, Curaçao, eene uitstapje naar het westelijk gedeelte van Europa, Suriname en terugreis naar Curaçao*; en is op zich zelf een geheel vollegin. De uitvoerige beschrijving eener reis, welke omtrent Maandwerken maakt, alle verdere aanprijzing overbodig.

3°. R. H. VAN SOMEREN, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Lid der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden, enz., over het *Wilhelmus*. Eene met eene bijdrage over bestaande onderwerp door Mr. *P. A. Brugmans*, Ridder der Orde van den Nederl. Leeuw, van de K. Orde van Saksen en Beyeren voor langerlijke verdienstelijke, Lid van het Koninklijke Nederlandsche Institunt, enz., waarbij gevoegd zijn: 1°. de waardelijke tekst van het *Wilhelmus*, zoals die gevonden wordt in het *Geuzen Liet Boeck* van 1624, 2°. Hetzelfde lied uit: *de Gedenck clanck* van 1626, 3°. de latere woorden op dezelfde zangwijs, mede voorkomende in het *Geuzen Liet Boeck*, 4°. nieuwe woorden op het *Wilhelmus* van *R. H. van Someren*, 5°. de muziek van het *Wilhelmus*, zoals hetzelve in 1572 gezongen wordt, en 6°. de muziek, zoals het thans gezongen wordt, benevens eene gekleurde afbeelding der geschiedenis uit: *de Gedanck clanck*, prijs 90 cent.

4°. C. LA MOTHE, Grammaire ou premiers principes de la langue française, expliqués très-clairement en vingt leçons à 60 cent.

De alom bekende kunde van dezen taalmeester en het gebruik van dit werkje op vele scholen waarborgen de nuttigheid van het zelve. Op eene hoogst voorzichtige wijze worden de grondregels der fransche taal daarin voorgesteld.

Beursprijs der Effecten, te Amsterdam,

DONDERDAG, *den 23sten October.*

NEDERLAND. pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers 4en h.n.
Werk. Schuld 2½	52⅛	52⅜	52⅜
dito dito 5	99⅜	99⅝	99⅝
Uitgestel. dito.	1 4/16		
Rabsbill. dito.	22⅜	22⅝	22⅝
Amort. Synd. 4½	90 1/16	91⅛	91
Dito. dito. 3½	73⅜	74	73 5/16
Schatkistbill. 6	100⅛	100⅜	
Oorlogslast. . 5	100½		
Leening 1831. 6			
Kanal. aktiën. 4½	99¾		
BELGIË.			
Ins. Grooth. 3			
ENGELAND.			
Dito p. 12 Aug. 3			
FRANKRIJK.			
Kerstfonds-kant. 5	41 6/16	42⅜	41 9/16
Dito f 1000. . 2½	27⅛	28	27⅝
Uitg. Sch. 5	11½	11⅝	11⅝
Cert. B. Lond. 5	41	41⅛	41¼
NAPELS.			
Certific. L. & B. 5	87¼	87⅜	
Dito Fin. & C. 5			
Leen. bonds R. 5			
RUSLAND.			
Obl. Hope 1798 5	103⅛		
Dito 18.. . . 5			

	laagste koers.	hoogste koers.	koers 4en h.n.
Cert. dito 18.. 5	98⅛		
Obl. te Lond. 5			
Cert. te Hamb. 5			
Ins. in Assig. 6	68	68⅛	
Certific. dito. 6	68¼		
POLEN.			
Aand. L. A. 200	120½		
PRUISSEN.			
Dito dito R. 50.	104⅛	105⅛	105⅛
Neg. L. 1830. 4	98⅛		
OOSTENRIJK.			
Aand. L. f 100.			
Dito dito 250 L.	420		
Metalliek. . . 5	99	99⅛	99⅛
Dito L. gen. . . 5			
Dito. 2½	58		
Obl. Coll. &c. 2			
Dito. 4	89½		
Ween. Bank 3			
N. Ween. Aand.	691	692	
DENEMARKEN.			
Leen. te Lond. 3			
BRAZILIË.			
Dito Rotsch. 5	77⅞	78 1/16	
GRIEKENL.			
Dito te Lond. 5			

Te Breda bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.